

Papp Ferencz butoraktára fölött,
hol a szerkesztő hétköznapiakon délelőtt
9—11 óra között,
és Bolonya, mester-utca 325. sz. alatt
hol minden délután található.
A szellemi részét illető közle-
mény, valamint az
előfizetési pénzek és hirdetések
bérmentesen ide küldendők.
Nagy-küküllőmegyei érdekű közlemények
Horváth László
Iráskészítőhöz Segesvárra küldendők,
kis-küküllőmegyei érdekű közlemények
Gyöngyössi István
Iráskészítőhöz Dicső-Szt.-Mártonba.

BRASSÓ

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

Az E. M. K. E. brassó- s nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó brassói, fogarasi, hosszufalusi és zernesti, dicső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszú-aszói, köhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szent-ágothai kir. járási bíróságok hivatalos hirdetője.

MEGJELENIK HETENKENT HARÓMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

Hirdetések felvételnek: Brassóban a kiadóhivatalban. Budapest: Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus), Dukas és Mezei, Goldberger A., Eckstein Bernát, Bécsben: Daube G. L. és társa, Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik, Oppelik Alajos, Dukas M.; Berlinben: Rudolf Mosse; Frankfurtban: Daube G. L. s társa hirdetési irodájában.

104-ik szám.

Brassó, Csütörtök, szeptember 12-én.

V. évfolyam. 1889.

Tisza lemondása.

Egy vidéki függetlenségi lap képes volt felülni az egész ellenzéki sajtót. Egy utnak indított kacsából nagy kapitálást kovácsoltak, egy öntudatos, szenzáció keltésből ferdített hirt komolyan vették s lemondatták Tisza Kálmánt a miniszterelnökségről.

Valóban sajtóságos jelenség, hogy nagy politikai lapok képesek legyenek így felülni. Sajátosság, hogy minden képzelhető, vagy elfogadható ok nélkül lemondatták azt a kormányelnököt, ki 15 év óta ül helyén, birva a nemzet nagy többségének és koronának bizalmát; a ki legszenvedélyesebb parlamenti harc közepette csak nemrég egész határozottan kijelentette, hogy addig, míg a nemzet többségének s koronának bizalmát birni fogja, kötelességének tartandja, megmaradni helyén.

Ugy látszik, az ellenzéki lapok nemcsak Tiszát a politikust, hanem Tiszát az embert is félreismerik. Legalább ezt bizonyították ez alkalommal.

De ettől is eltekintve, hol volt eset alkotmányos államban, hogy egy kormányelnök akkor akarjon visszavonulni, mikor dicsőségetőpontján áll s az ellenzék is kénytelen vele szemben lerakni fegyverét?

Valóban, sok furcsaság van ebben a Tisza lemondatásában. Ilyen az is, hogy ha az ellenzék Tiszát végre szerencsésen elmozdította a miniszterelnökségtől, állásából kiszorította, elűzte, a tarpeji szikláról lelökte: miért nem teszi utódává a győzelmes párt a saját vezérét? Miért keresi a legközelebbi elnököt azok közt, kik Tisza Kálmánnal egészen egyetértenek, — hogy ellenzéki kiejtéssel éljünk, — vele egy kötélen huznak? Miért tesz fel magáról az ellenzék megfoghatatlan szerénységében oly csekély vonzerőt? Hisz gunynyal és haraggal telve állítja, hogy Tisza csak akkor fog helyéről tágitani, mikor kell, a mi nem jelenthet mást, mint mikor az ellenzék elhódította tőle a többséget: miért tekint hát el e győzelemnek parlamentárisan és alkotmányoszerűen elkerülhetlen azon következményétől, hogy a visszalépő miniszterelnök hivatalutódul az ellenzék vezérét ajánlja a koronának? Ezen rejtélyes jelenség magyarázata azon körülmény-

ben van, hogy az ellenzéki „miniszterkészítők” nagyon jól tudják, hogy mily kevés kilátásuk van, sőt hogy semmi kilátásuk sincs, hogy pártjuk Tisza Kálmántól a képviselőház és a nemzet többségét eltérítse, neki rendes uton döntő, erkölcsileg lesújtó vereséget készítsen, hanem inkább megingathatatlannal szilárdan áll e tény: hogy Tisza Kálmán a kormány éléről nem akkor fog távozni, mikor kell, hanem mikor szabad lesz neki.

Tizenöt év óta vezeti Tisza Kálmán Magyarország állami ügyeit, az országot a legmélyebb pénzügyi és morális zilátságból fölemelte s azon színvonalra helyezte, melyen ma áll, ismerve s elismerve egy nagy, erős, önállóan nemzeti államnak, mely, miután államisága, nemzeti s modern európai politikája megtámadhatatlan lett, magát a legmesszebbmenő reformokkal megajándékozni s e mellett államháztartását teljes egyensúlyba hozni készül. Valóban oly munka volt ez, mely még a legszívósabb titánt is kifáraszthatta s ha még azok a hecczek járultak hozzá, melyeket az ellenzék Tisza ellen a tavasszal hozott színre, bizony nem lenne csoda, ha Tisza meg lenne undorodva s egyszer végre önmagára, a saját jólétére is gondolna s eleresztené a kormányrudat.

Nem teszi, mert nem szabad tennie, mert az önzetlen odaadásnak az a hazafias érzete, mely őt eddig is hivatalában tartotta, maradását ma még szigorubban parancsolja, mint valaha.

Igen! Tisza nagy szellemének, szerencsés kezének köszönhetjük, hogy Magyarországnak most minden erényekkel, előnyökkel és képességekkel bíró kormánya van, hogy hozzáfoghat az államnak alapjaiban való reformálásához, a legmagasabb államművészet színvonalára leendő emeléséhez. De épen a kapacitások e miniszteriumának, melyben oly sok legkidomborodottabb egyéniségű s legfontosabb sajtóértékű férfi van, van legsürgősebb s legelengedhetetlenebb szüksége egy legmagasabb tekintélyű főnökre, kimeríthetlen kiegyenlítő, egyengető erejű szellemre, hogy ő nem akkor fog menni, mikor menni kell, hanem mikor szabad lesz.

Ezt tudja sz. ellenzék is. Azért kiált fel

a komikus kétségbeesés egy roppant szenvedélyében: ez az ember csak akkor fog menni, mikor mennie kell; ezért nem hiszi ő maga sem, hogy oly hamar kelljen mennie; végre — igen kedve ellenére, — ezért tesz meg utódjainul csupa olyanokat, kiknek kinevezése mindig csak bizonyítaná, hogy Tisza csak akkor ment, mikor mennie szabad lett, mikor a mű már a rekonstruált kabinet nagy talentumaival is a legjobb haladásban és minden frakció ellen biztosítva volt. Mert ha csak akkor akarna leköszönni Tisza, mikor kell, úgy bizvást éltelfogytaig tényleges miniszterelnök és pártvezér maradhatna.

Harczias orosz hang.

A „Novoje Vremja” című pétervári lap következő cikket írja királyunk galicziai utjáról:

„Ferencz József császár nagy kísérettel a galicziai hadgyakorlatokra ment; a kíséretben ott vannak a német és olasz katonai ügyvivők is, míg a többi hatalmasságok ügyvivői Bécsben maradtak. A német és olasz katonai ügyvivők meghívása e szerint a demonstratio jellegével bir. Ez a két tiszt képviseli az Ausztria-Magyarországgal szövetséges hadseregeket s osztályrészt jutott nekik, hogy megjelenhessenek Galicziában, vagyis az orosz határ közelében, élő jelöl azon katonai bajtárságnak”, a melyről annyi sokszor volt szó II. Vilmos, I. Ferencz József és Humbert király toasztjaiban.

A felség jelenlétében folyó hadgyakorlatokra a külföldi hatalmasságok képviselőit meghívni, mint tudva van, nem kötelező dolog. Ha meghívják is azilyen katonai képviselőket, a törzskari vezérlet tudja annak a módját, hogyan kell egyiket vagy másikat olyan pontokról visszatartani, a melyeket nekik megmutatni nem tanácsos s ez mindig oly kedves modorban szokott megtörténi, hogy az illető katonai képviselő — bár jól tudja, hogy miről van szó, voltaképen — semmikép sem érezheti magát sértve. Tényleges szükség tehát arra, hogy a galicziai hadgyakorlatokra ne boesássanak más katonai képviselőt, csak a német és olaszt, nem volt.

Azok a tanácsadók, a kiknek javaslatára a jelenlegi esetben Ferencz József császár és király eljárt, ezt igen jól tudták. Tudták, hogy a német őrnagynak s az olasz alezredesnek ő felsége kíséretében való jelenléte a katonai bajtárság mellett demonstratio jellegével fog birni. Így is kell ezzel az epissoddal leszá-

A „BRASSÓ TÁRCZAJA.”

Örményországi élet.

— A falusi élet hagyományból. —
(Vége.)

Khám arcza akkor feketült meg, midőn atyja (Noé) megátkozta. A fekete arczu emberek és az arabok mind Khám törzséből valók.

Borjut őlt Ábrahám áldozatul, a maradványt pedig a földbe temette, melyből szőlő hajtott ki.

Aranyat és ezüstöt olvasztott Áron, hogy bálványt csináljon; de az olvadék mindig kereszt alakot öltött; azért a zsidók azokat összetörték; mihelyt azonban ördög-fát ábrázolt, imádták azt. Lejött Mózes Sina hegyéről és látván a bálványimádást, földhöz vágta a parancs tábláit . . .

Folytonosan veszekedtek egymás közt a kutyák. Salamon egy iratot adott nekik, mely ügyöket rendezte; a kutyák az iratot a macska őrizetére bízták; de nemsokára vitás kérdés elintézése végett előkérték azt; mivel a macska az iratot a hijazatra tette, az egereket azt összerágták. A kutyák azóta üldözik a macskákat és ezek az egereket.

A három böcs király egyike Krisztust csecsemőnek, a második ifjunak és a harmadik öregnek látta és midőn álomlátásukat egymásnak elbeszélték, csodál-

kozva vették észre, hogy a bibor vászonná, az aranyezüst töméjntartóvá és a drágakövek fővénnyé változtak.

Kevés hja, hogy el nem fogták a zsidók Józsefet és Máriát, midőn Egyiptomba futottak. Egy barlangba rejtőztek, melynek nyílása elébe egy pók rögön hálót szőtt; az üldözők látván a hálót, be nem mentek. Krisztus és szülei futásukat folytatták és egy ember mellett haladtak, ki szántott. Jöttek az üldözők is, a szántó-vető ezek kérdezősködésére így válaszolt: „Még a szántáskor láttam a menekülőket.” Mivel pedig a vetés már meg volt érve — visszatértek.

A Jordán vizében épen azon a helyen kereszteltetett meg Krisztus, a hová rejtette el a sátán Ádám kéziratát; ráállott az üdvözítő és lábai alatt porrá zúzódott.

Egy embernek se szeme, se orra, se keze, se lába nem volt és Krisztus meggyógyította őt. Jézus elfogatása után épen ez volt, ki az első pofot mérte jötevőjére. Krisztus megátkozta őt; ez a báládatlan most is él és nyomorog (Bolygó zsidó.)

Pilátus a vizet, melylyel kezeit mosta, a zsidók fejeire öntötte; a naptól kezdve kopaszok — a zsidók.

Krisztus keresztfája pálmából volt készítve.

Midőn Krisztus menybe ment, a vizek meg-

szüntek folyni, hogy lássák a felmenetelt; az ég megnyílt — hogy bemehessen Jézus. E nyílás: a tejút.

Öszvéren vitte Keresztelő Szt.-János testét világosítónak (Szt.-Gergely) Khorke-szárba; de szembe jöttek az ördögök, melyek „tünjenek el az ördögök, távozzék el a pokol” kezdetű imájára mind elszéledtek. Azon a helyen, a hol az öszvér térdelt, zárdát kezdett építeni a Világosító, de a mennyit nappal építettek, éjjel mind széthányták az ördögök. Szent-János összegyűjté ezeket az ördögöket és a zárdá közelében bebörtönözté őket; e hely még ma is „Tévdun”-nak (Ördögháza) neveztetik. Egy sánta ördög nagyon kérte a szentet, hogy bocsássa ki, mert mindennap kitakarítja a zárdá sütökemenczjét és a hamut elviszi Phe-repáthman-ba (Sath-el-Arab.)

Még csak két napi útja volt és Nicaeába ért volna szent Aristaces (Világosító-Szent-Gergely fia); de egy faluban a görögök megsértették lovának nyakát, hogy késsék el a zsinatról (Nicaea, 324 év.) Aristaces meggyógyította lovát és útját tovább folytatta. A szent atya nem akart a görög étkekből enni, hanem felszántotta a tengert. A tengeren a barázdák még most is látszanak . . .

Duducheán után eredeti örményből

Szongott Kristóf

molni. A hadgyakorlatokon, a melyek — tekintve a kiválasztott helyet — nem lehetnek egyebek, mint előkészítő iskola az osztrák-magyar és orosz hadseregek összeköttetését illetőleg, jelen vannak a német és olasz katonai ügyvivők, a kiknek kötelessége lesz a gyakorlatok eredményéről kormányaik számára jelentést tenni.

Ha a német őrnagy azt fogja jelenteni Berlinbe, hogy az osztrák vezérkarnak tanácsokra és utbaigazitásokra van szüksége, ezek az utbaigazitások nem fognak késni. De mi lesz azután? Mi bátran merjük állítani, hogy itt Oroszországban az egész comoedia semmi mélyebb benyomást nem gyakorol. Legföljebb azt jegyzik meg maguknak a mi katonai köreinkben, hogy Ferencz József olyan precedenst alkotott, a melynek szükség esetén mi is hasznát vehetjük. De Oroszországban e nélkül is jól tudjuk, hogy a »béke-ligának« sikerül czélt érnie, t. i. előidézni az európai háborút, a német és olasz haderő egy táborban volna az osztrák-magyarral. Következésképp ama demonstratio semmi jelentőséggel nem bír és semmi gyümölcsöt sem fog teremni.

Más kérdés az, hogy miképen tekintik azt Ferencz József azon alattvalói, a kik nem tartoznak a német nemzetiséghez, tehát a csehek, horvátok, sőt a magyarok is, — valamint az, hogy tetszik-e majd, vagy nem tetszik az olaszoknak, miszerint az ő hadseregük hivatalos képviselője ott van az osztrák császár kíséretében?

Valószínű, hogy ezekre a kérdésekre már a legközelebbi jövőben megkapjuk a feleletet.*

Külföldi szemle.

Brassó, 1889. szept. 11.

Bécs második kerületében Suess tanárt választották meg 2286 szavazattal tartománygyűlési képviselővé. Ellenjelöltjei közül Schneider 845, Pabot 349 Greger (csehpárti) 2 szavazatot kapott. Kihágás nem fordult elő.

A francia püspöki karban mozgalom indult meg az igazságügy- és kultuszminisztereknek a papságnak a választásokban való részvételére vonatkozó rendelete tárgyában, melyet a papság méltóságára nézve sértőnek találnak.

Albert szász király e hó 7 én disztribúciót adott Drezdában császári vendége, Vilmos császár tiszteletére. Ez alkalommal a király a következő felköszöntőt mondá:

»Felséges urunk! Hét év múlt, mióta a 12 hadtest legutóljára szerencsés volt, felséged dicső nagyatyját, felejtethetetlen császárunkat, I. Vilmost, körében láthatni. Akkor üdvözlöttük benne a mult győzelmes vezérét. Ma örvendünk, hogy a jövő hadvezérét, a német nép vezérét veszély idején körünkben láthatjuk. Fogadja felséged ama biztosításunkat, hogy valamint mi régiek, jó és rossz napokban egyaránt híven állottunk felséged boldogult nagyatyja, dicső császárunk oldala mellett, épp úgy fogjuk mi is, e hadtest fiatalabb tagjai, valamint az utánunk jövők, örömmel követni felséged hívó szavát, ha ezt a hazát fenyegető veszély kívánja. Bajtársaim! Tagjai a XII. hadtestnek! Felhívom önöket, emeljük poharainkat ő felsége, Vilmos német császár egészségére! Éljen!« E felköszöntőre Vilmos császár következőképen felelt: »Engedje meg felséged, hogy letegyem lábaim elé szívből jövő köszönetemet kegyes szavaiért. Mélyen megindulva és örömtelt szívvel ragadom meg az alkalmat, hogy ezen a helyen, hol hét év előtt Istenben boldogult nagyatyám időzött, eleget tegyek a köteles hálának felséged iránt. Nagy tartozás az, melyet le kell rónom. Felséged sok éven át viselt gondot reám, soha sem változó hűséggel és kegyességgel. Felséged jól tudja, hogy boldogult atyám egykor különösen kegyébe ajánlott engem felségednek azzal a kérelemmel, hogy felséged gondoskodjék rólam, ha őt valami baj érné. Felséged nagylelkűen teljesítette e kérelmet s én évek hosszú sora óta hű barátot és atyai tanácsadót bírok felségedben. Nagyon örvendek, hogy most kifejezést adhatok itt forró köszönetemnek. Felségedben tisztelem ama kortársat, ki Istenben boldogult nagyatyám vezérlete alatt dicső kézrel sikeresen működött közre régi szabadságunk visszanyerésén és a német birodalom újjáalakításán. Alig, hogy elmúlt a nemzetünkre nézve oly nagyjelentőségű nap, a melyen az ellenség hatalma összedőlt, s a melynél felséged hadteste sulyos szavát szintén a mérlegbe vetette: Felséged már is újból maga köré gyűjtötte Szászország harcra kész fiait, hogy megmutassák, miképp a hagyomány és munka, melyek már 1870-ben jelentékeny sikereket mutathattak fel, a békeben változatlanul friss tett erővel továbbfejlesztetnek. Mi pedig emeljük poharainkat és igyunk ő felségének, a harcban kipróbált vezérnek és hazája atyjának egészségére, ki még csak néhány hónappal ezelőtt ha-

sonlíthatatlanul szép ünnepet ült népével együtt. Albert király éljen!«

A német udvar nem számít többé a czár látogatására, minthogy arról minden hivatalos hír hiányzik. A császár uti terveiben a legközelebbi nyolcz hétre nem voltak többé tekintettel a czár látogatására.

Brüsseli hír szerint a porta a nagyhatalmakhoz intézendő körirat tárgyaül akarja tenni az orosz csapatoknak az örmény határon történő összevonását.

Rómában, Cairol halálának emlékűnnepét f. hó 8-án tartották meg. A meghaldogult államférfiu márvány mellszobrát a Piazza del Popolo-ról a corsón át a Capitoliumra vitték, nagy tömeg jelenlétében. Leszámitva a Cairol testvérek szobránál észrevehető irrendentista tüntetést, s a Piazza Venezan és a Capitoliumon felhangzó éjleneket, az ünnep nyugodtan és rendben folyt le. A Chigi és Unczia paloták előtt, a hol a két osztrák-magyar nagykövet lakik, a rendőrség és a csendőrség cordont vont. A vidékről érkező táviratok szerint az ünnep mindenütt nyugodtan folyt le.

Zanzibári jelentések szerint a németek kihirdették a legszigorubb ostromzárt Saadani ellen, hol legközelebb harcra számítanak. Az angol ügyvivő tudatta az indiai kereskedőkkel, hogy a hajóknak elkobozás terhe alatt tilos Saadaniba menni.

A magyar állam s az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület.*)

Jogosult-e fenti hangzatos összefüzése egy ezredéves államnak egy öt éves szerény, még folyton a kezdet nehézségeivel küzdő, bármily hazafias irányu intézménnyel? Nagyzási hóbort gyanánt magyarázható-e ki egy pár sorból álló kísérlet, mely szoros kapcsolcsba helyez egy szívós, fényes történelmi multtal is dicsekedhető hazát, egy vidéki közművelődési egyet működésével? — Mindket kérdésre vajmi könnyű a felelet.

Jogosult, nézetem szerint, mivel az állam eddigelé egymagára nem volt képes jellegét a hazának erősíteni, fejleszteni; a magyar társadalomnak kellett, hogy segítségére jöjjön az államnak, hogy teljesítse részben azt, a mit más államban államilag teljesítenek. A gombaként keletkezett magyar hasonirányu egyletek tanuskodnak leginkább arról, hogy égető szükség volt az ország különböző vidékein az elnemzetlenesedés ellen társadalmilag szövetkezni, elszörva élő véreinket megmenteni abból a kényszerhelyzetből, hogy egykor vallást is cserélve, elhagyatottságuk miatt a körülöttük többségben levő nemzetiségbe beolvadjanak.

Nagyzási hóbortnak sem tartom, ha egy hazafias áldozatok árán bámulandó erőre fejlődött vidéki egyletnek a nagy közönség előtt nyitva állott hazafias működését egybekapcsoljuk egy magyar állam fogalmával, mert örök igazság azon állítás, hogy e földrészlet, melyet ezer év óta Magyarországnak nevezünk, addig állam, a mig magyar; a magyar elem az egyedüli, mely az olykor kifelé kacintgató egynemely nemzetiségi elemek felett mindig tulsulyban levén, össze- és fenn tudta tartani ez országot; ha tehát a fenntartó elem erősítésére, megmentésére törekszünk, nézetem szerint állami feladatot teljesítünk s végzünk oly munkát, mely állami érdekeknek szolgál.

Az Emke, mely a magyar kulturának terjesztését, fejlesztését tűzte a rokon egyletekkel egyaránt zászlójára, ez által is állami missziót teljesít, mert hisz mai napság minden művelt nyugati állam saját nemzeti közművelődésének fokozatáról birhatunk csakis fogalommal hatalmáról, addig kétséget nem szenvedhet, hogy a magyar közművelődési egyletek a magyar állam erősítésének szolgálatot tesznek, mely annál hatalmasabb, mivel társadalmilag szövetkezett e czél elérésére a hazafias elem.

Ily irányzattal, hazafias igyekezettel szemben már mostan fölvetem a kérdést, megfelelt-e, vagy megfelelt-e a magyar állam a magyar közművelődési egyletek támogatásában a várakozásnak? Erre ép oly könnyű felelhetni e rövid szócskával, hogy: »nem!«

Kifejezése ugyanis az államságnak okvetlen a parlament. Foglalkozott e bármely csekély irányban vagy csak melleleg is ez az országos mozgalommal? nem! Már pedig tagadhatlan, hogy ha segítségére jönne a magyar társadalomnak hazafias igyekezetében, kiszámíthatlan nagyot lendítene még anyagilag is.

Egy másik faktora az államnak a kormány. Melyik egyesület fentiekből dicsekedhetik javára irható kormányintézkedésekkel? Egyes miniszterek individualiter vannak — s ezt is hálával fogadjuk, — szíves-séggel közművelődési egyesületeink iránt, de kormányintézkedés ép oly kevésé történt, mint parlamenti,

*) A »Magyar Szalon« szeptemberi száma nagyobbára az E. M. K. E.-nek van szentelve. Ebből vesszük ki a kiváló főúr, az E. M. K. E. elnökének ezen cikkét. Szerk.

mely ez országos mozgalom fejlesztésére vagy elősegítésére irányulna.

Azon reménnyel fejezem be e sorokat, hogy lesz ez másképp is, lesz jobban,

Keresd, augusztus hó.

Gróf Bethlen Gábor.

Megyei ügyek.

Közigazgatási bizottság.

Brassómegye közigazgatási bizottsága — mint röviden már mult számunkban jelentettük — hétfőn d. e. rendes havi ülést tartott, melyen gróf Bethlen András főispán távolléte miatt Roll Gyula alispán elnökölt.

Feltűnő volt, hogy e gyűlésen egyetlen választott tag sem volt jelen.

A gyűlésnek nevezetesebb tárgyai nem voltak. A havi jelentésből kiveszszük a következőket:

A pénzügyigazgató jelentése szerint az adófizetés a lefolyt hóban kedvezőtlen volt. Befizettetett aug. hóban egyenes adóban 78.164 frt 46 s fél kr, hadmentességi díjban 205 frt 85 kr. azaz az eredmény a mult évi augusztus havi befizetésekhez képest kedvezőtlenebb egyenes adóban 2631 frt 43 krral, hadmentességi díjban 114 frt 16 s fél krral. Egyáltalában a január-augusztusi adófizetés kedvezőtlenebb az idén egyenes adóban 21514 frt. 16 s fél krral, hadmentességi díjban 418 frt 91 s fél krral. — Érdekes a jelentésből, hogy a lefolyt hóra bélyeg- s jogilleték czimén 20.692 frt 68 s fél kr. volt előírva megyénkben.

A kir. tanfelügyelő jelenti, hogy a megye területén lévő kisdedőv intézetekben a vizsgák aug. hóban kitűnő eredménnyel megtartattak. Az 1888—9. évi tanügyi adatok feldolgozás alatt vannak. A tanév szeptember 1-ével megkezdődött.

A kir. ügyész jelenti, hogy augusztus hóban a megye területén lévő fogházakban 118 egyén volt letartóztatva s p. 99 térfi és 19 nő. Betegülés a lefolyt hóban nem fordult elő. Sulyosabb bünesetre vonatkozólag 7 feljelentés érkezett be s p. 2 rablási s 5 gyujtogatási eset. Összesen érkezett a törvényszékhez 41 bünvádi feljelentés e megye területéről, ezek közt volt 21 vagyon elleni, 5 gyujtogatási, 3 közhitel, 8 testi épség, 1 hatóság, 1 becsület s 2 hivatal elleni bűnygre vonatkozólag. Rabtartási költség czimén befolyt 78 kr; bünvádi költség térítmény czimén 49 frt 48 kr, rabmunka czimén 130 frt 10 s egy negyed kr; pénzbüntetés czimén 10 frt

A kir. államépítészeti hivatal főnöke jelenti, hogy a megyei s állami utak telje-en jó karban vannak, az engedélyezett kö-kilométerjelző oszlopok felállítvák. A kavics szállítások folyamatban vannak. A kereskedelmi miniszter a szász-magyarosi határban, az államut közelében lévő »Steinischfloss« nevű árok szabályozására 1600 frtot engedélyezett hozzájárulásképen s egyuttal egy műszaki közeget is fog a munka felügyeletére kiküldeni.

A tiszti főorvos jelentése szerint a közegészségügy a lefolyt hóban kevésbbé volt kedvező, a mennyiben a gyomor és bélhurut betegségek emelkedtek és szörványosan ragályos betegségek is fordultak elő. Öngyilkossági eset volt 2. Az állategészségügy kedvezőtlen volt, a mennyiben csaknem a megye összes községeiben uralkodott nagymérvű száj- és körmőfajás a szarvasmarhák között.

A folyó ügyek közül megemlitendő a földmívelési miniszter leirata a Hétfalu két községeportja részére ez év végéig felállítandó egy-egy közvágóbídt tárgyában, minek foganatosítására felhivatott az alispán.

Végül — miut említettük már — hivatalos hajtóvadászat tartá-a rendeltetett el a barcza-ujfalusi és krizbai határon farkasok ellen.

Küküllőmegyék rovata.

Közigazgatási bizottság.*)

Dicső-Szentmárton, 1889. szept. 6.

Kisküküllő vármegye közigazgatási bizottsága havi rendes ülést h. Gál Domokos alispán elnökle alatt szeptember hó 5-én tartotta Dicsőszentmártonban.

Délelőtt pont 10 órakor az elnököl alispán az ülést megnyitván, György Pál ujonnan kinevezett pénzügyigazgató mutatta be magát, kérvén a közig. bizottság szives támogatását működéséhez. A gyűlés örömmel üdvözölte az új pénzügyigazgatót.

Tudomásul vétetett gróf Bethlen Gábor főispán urnak f. évi jul. 29-ről kelt 449 számú értesítése, mely szerint az igazságügyminiszter Theil István kir. ügyész és közig. bizottsági rendes tag akadályoztatása esetében, az ülésben póttagul dr. Hegyessy Győző erzsebetvárosi alügyészt rendelte ki.

Felolvastatott az alispán havi jelentése, mely sze-

*) Rendkívüli tárgyhalmaz miatt késelt.

Szerk.

Helyi és vidéki hírek.

Kérelem. Lapunk azon tisztelt előfizetőit, kik előfizetési díjaikkal még hátrálékban vannak, tisztelettel kérjük hátrálékaik mielőbbi szíves beküldésére.

A hétfalusi erdők felmérési munkálatainak hitelesítése végre valahára e hó 9-én mégis eszközölhető volt. A hitelesítésre választott bizottság, melynek elnöke Belházy Emil kir. főerdőtanácsos, tagjai: Nagy Gyula kir. erdőfelügyelő és Necolní József városi mérnök volt, minden lehető utat és módot elkövetett — nem sajnálva sem időt, sem fáradságot, — hogy az egyszer már visszaadott munkát végre valahára legalább oly állapotba hozassék, hogy annak alapján legalább az annyira sürgős elhelyezkedést és felosztást eszközölni lehessen. Örvendünk rajta. Ezzel is közelebb jut e fontos ügy a megoldáshoz.

Jótevény hagyomány. Az e héten elhalt Czeides Péter nevű szász polgártársunk mintegy 200.000 frtnyi vagyonát csaknem kizárólag szász nemzetiségű, ág. ev. jótevény célokra hagyta. 44000 frtot hagyott Volkány, Feketealom, Vidombák s Hermány községnek, hogy annak kamatait 2—2 éven át 2—2 fiatal, törekvő szász házaspár élvezze; 44000 frtot Brassó városának, hogy minden városrészből 2—2 szegény szász ág. ev. leány kapja 2—2 évig annak kamatait. A jótevény végrendelező gondoskodott a belvárosi s bolonyai ág. ev. egy ázokról is, valamint rokonairól is.

Hangverseny. Brennerberg Irén k. a. e hó 17-én jótevénycélu hangversenyt rendez a Nr. I. nagy termében.

Halálozás. Porr György szász polgártársunk tegnap 66 éves korában, Binder Karolina 44 éves korában meghalt.

Elveszett vasárnap d. e. a fekete templom ajtaja eljött egy asztalfók-kulcs. Megtalálójá szíveskedjék a városkapitányságnál leadni.

Királyi kegyelem. Korbuly József, az »Erdélyi Hiradó« szerkesztője, ki sajtóvétség miatt hat hónapi államfogságra volt ítélve, királyi kegyelemmel kiszabadult. Korbuly a hat hónapi fogságból három hónapot töltött ki.

Osztárak-magyar vezérkari tisztek Bulgáriában. Nehány nappal ezelőtt Vojnovics Emil és Hetzendorf Konrád osztárak-magyar vezérkari tisztek Sophiába érkeztek. Megérkezük után azonnal kocsin a slivniczai csatatérre mentek és azt megtekintették.

III. Károly monakoi fejedelem, ki Villers-Cotterets melletti villájában tölti a nyarat, haldoklik. Fia, Albert herceg és unokája Lajos herceg, valamint Orach hercegnő, a haldokló herceg mellett vannak. III. Károly hetvenegy éves, smár több évvel ezelőtt elvesztette szeme világát. Kormányzatának legfontosabb ténye, hogy az 1869. febr. 8-iki rendeletével hercegségében minden adófizetést megszüntetett.

A cultusminiszterium költözködése a várbeli épületből a hold-utczai új palotába, 9-én kezdődött meg. Először is a számvívőségét költöztették át, melynek hivatalos iratait és butorait nyolcz nagy társzékér vitte át Budáról. Most az irattárt költöztetik. Az 1867-ik évtől kezdve minden hivatalos írományt átvittek, a régibb keletű akták az országos levéltárban maradnak. Végül az egyes ügyosztályokat költöztetik. A hivatalos működést az új helyiségekben szeptember 16-án kezdik meg.

Német hadihajó a Dunán. A Konstantinápolyban állomásozó »Loreley« német hadihajó, három magasabb rangu tengerész-tisztel, Galatzba érkezett, hogy katonai tanulmányutakat tegyen a Dunán. — Mint a Belgrád »Balk. Corr.« megjegyzi, ez az első eset, hogy német hadihajó a Dunán megjelent. Egyszersmind Turn-Severinbe, a Dunagőzhajótársulat gőzösen nagyobb számú német mairöz érkezett.

A főváros idegenforgalma. Az elmúlt augusztus hónapban a főváros szállóiban 14.103 idegen szállt meg, tehát közel kétszer annyi, mint a megelőző július hónapban, mikor az idegenek száma csak 7900 volt.

Egy huszár-önkéntes öngyilkossága. Petői Szuttrally Oszkár, bajai illetőségű, 4. számú huszárezredbeli egy éves önkéntes káplár, ki a Budapesten állomásozó 13. számú jász-kun huszárezrednél szolgált, f. hó 8-án délután szolgálati revolverével agyonlőtte magát. Haltestét Bajára szállítják és ott fogják eltemetni. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

Az antwerpeni catastropha. A legújabb számadatok szerint a halottak száma kétszázra rug, kik közül 150 odavaló munkás és munkásasszony, kik az épületben, hol a robbanás történt, voltak alkalmazva. A szerencsétlenség nagysága még most sem állapítható meg teljesen, mivel a tűz még egyre tart. Szerencsére nyugoti szél fúj, különben az új kikötőben levő összes hajók elpusztultak volna. A rombolás képe borzasztó. Nincs a környéken egyetlen épület,

mely meg ne volna rongálva. Azok számát meg sem lehet határozni, kik kisebb-nagyobb ütődéseket szenvedtek. A merre csak az ember ellát, a házak teteje be van dőlve, legtöbbről egészen lezuhant a tető. — Egész utcaszorokon egyetlen ablak, egyetlen redőny, egyetlen ajtó épen nem maradt. A vasuti kocsik szilánkká zuzódtak. Mindenfelől hallik az emberek jajgatása, kik a tűz elől menekülnek.

Közigazdaság.

A romániai vámháboru. Most már kétségtelen, hogy a romániai vámháboru 1891. ősze előtt nem fog megszűnni. Ekkor járnak le ugyanis Romániának kereskedelmi szerződésai Europa összes államaival. Érdekös, ez alkalommal visszapiantani a vámháboru kitörése előtti időre s elolvasni az akkori hivatalos véleményeket.

Mikor a vámháboru kitörése már előrelátható volt, az osztrák képviselőház vámügyi bizottságában Stibral miniszteri tanácsos kijelentette, hogy a Románia elleni vámháboru a közelfekvő eshetőségek közé tartozik. De ha mindjárt kénytelenek vagyunk is vámháborut viselni Románia ellen, ez csak alkalmas eszköz lesz arra, hogy rövid idő múlva fordulat jöjjön létre. Ha monarchiánk a jelenlegi helyzetben bármiféle aggodalmat és habozást árulna el, vagy elhítené, hogy nekünk Románia egyes nyers terméneire szükségünk van, ugy ez nagy ártalmunkra volna. Külön érdekeket tehát nem lehet tekintetbe venni. — Pusswald, ki szintén a kormányt képviselte, azt mondá, hogy Románia magatartása nemcsak kereskedelem-politikai, hanem egyéb, nem ismert okokon alapszik.

Igy gondolkoztak Ausztriában. Hasonló vélemény uralkodott nálunk is. Csalódtunk, de még jobban csalódott Románia.

A buza- s lisztvámok Európában. A buzára, illetőleg lisztre vetett vámok az európai államokban következők: Németországban buzára 5, lisztre 10 $\frac{1}{2}$ márká. Franciaországban buzára 30 centimes, lisztre 2 frank, Olaszországban buzára 5, lisztre 8-70 lira, Spanyolországban buzára 4-20, lisztre 8-25 pesetas, Portugáliában buzára 18, lisztre 24 reis. Anglia, Belgium és Holland nem szed vámot.

Reform az áruszállításban. Baross Gábor kereskedelmi miniszter nagymérvű reformot tervez a m. á. v. áruszállításában. Egybevéve a mostani magas szállítási díjak mellett minduntalan szükséges egyes és speciális szállítási kedvezményeket, a miniszter lehetőleg mérsékelt, egységes szállítási díjtételeket akar életbe léptetni, mely mellett minden további kedvezmény elesnék. Az új díjtétel mellett a kezelés is nagyon egyszerűsítettnek s az igazgatóság kebelében egy egész ügyosztály válnék feleslegessé, t. i. a vissztérítési osztály. Az új reform január 1-jére már kilátásba helyeztetik.

Brassói vasutiforgalom.

Vonatindulások: a) Budapest felé: vegyesvonal reg. 5 óra 54 perczkor; gyorsvonal délután 2 óra 15 perczkor; személyvonal este 7 óra 7 perczkor b) Bukarest felé: gyorsvonal reggel 5 óra 35 percz és délután 2 óra 14 perczkor. **Vonatérkezések:** a) Budapest felől: személyvonal délelőtt 9 óra 45 perczkor; gyorsvonal d. u. 2 órakor; vegyesvonal este 8 óra 32 perczkor. b) Bukarest felől: gyorsvonal d. u. 2 óra 5 perczkor s éjjel 10 óra 17 perczkor. Pénteken reggel 7 óra 23 perczkor különvonal érkezik Predeálról.

Süketeknek. 155 26-50

Egy egyén, a ki egy egyszerű szer által meggyógyult 23 évi süketsegből és fülzugásból, kész annak leírását német nyelven mindenkinek ingyen elküldnie Czim: J. H. Nicholson, Wien XI., Kolingasse 1

Brassói piaczi árfolyam.

— A pesti m. keresk. bank jelentése. —

Brassó, 1889. szeptember hó 12-én.

Római párpénz à 20 frankos	9.42 vétel	9.44 eladás
» Ezüstpénz à 20	9.40	9.42
Napoleon d'or (aranypénz)	9.45	9.47
Török lira	10.70	10.72
Arany	5.58	5.60
Orosz papírrubel	122.—	123.—

Társszerkesztők:

— Nagy-Küküllő megye részéről Horváth László (Segesvár.)
Kis-Küküllő megye részéről Gyöngyössi István (D.-Szent-Márton)
Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Szterényi József.

rint a beérkezett 918 darab ügyiratból csekély kivétellel mind elintéztést nyert. A személybiztonságot illetőleg jelenti az alispán, hogy f. hó 1-én Nuszbaum Benjámin alsó-kápolnai lakosra egy ismeretlen tettes éjjel rálőtt, megsebesítve őt; de a seb nem életveszélyes. A hosszuasói járásbírótság által a vizsgálat folyamata van téve.

A vagyonbiztonság a rendes állapotnak megfelelő volt a múlt hóban. Az állategészségügy szintén rendes volt.

Moldován Basil árvaszéki elnök jelenti, hogy a múlt hónapban beérkezett 391 beadvány, elintézendő lett volna még 82, összesen 473, melyből elintéztetett 266, elintézetlen maradt 207 drb.

Dr. Felszegi János, vármegyei főorvos jelenti, hogy a közegészségügyi viszonyok általában kedvezők voltak.

Övintézkedés vétetett foganatba Szászernyén a vérhas Sövényfalván és Szász-ernyei a tifusz ellen.

Theil István, kir. ügyész jelentése szerint az erzsébetvárosi kir. törvényszék területén múlt hóban 55 bűnvizsgálat vált függővé. A fontosabb esetekhez tartozók közül ezen köziz. bizottság területén nem fordult elő.

Kerekes Béla kir. segédmérnök, szabadságon levő főnökhelyettes, jelenti, hogy a hivatal hatásköre alá tartozó államuton a f. évre engedélyezett 567 kavics-halomból e hó végeig 245 elfogadható halom lett kiszállítva. Az utak általában jó karban vannak.

A törvényhatósági utakon a közmunkák általában szüneteltek, csakis a radnóth-megyesi hadászati fontosságú ut 10—13 klm. szakaszának áthelyezése folytán végrehajtandó földmunkálatoknál lett a közmunkaerő igen kis mértékben igénybe véve. A törvényhatósági utak egyáltalán mind kielégítő állapotban vannak.

Több kisebb jelentőségű folyó ügy elintézése után az ülés véget ért.

Irodalom.

»Életem és emlékeim«. Ez lesz a czime Koós Ferencz művének, melyről már múlt számunkban tettünk említést. Szerző már kibocsátotta a felhívást, melyet szó szerint közlünk. A felhívás következő:

Aláírási iv.

»Életem és Emlékeim« czimen két kötetre terjedő művet szándékozom a könyvpiaconra bocsátani.

Nem hiszám az, hogy régi és új feljegyzéseimet összegyűjtve s rendezve, a nagy közönség elé vigyem, hanem a kötelességérzet egyrészt azonkor iránt, melyben élni s szerény erőmből telhetőleg közremunkálni szerencsés valék, melynek minden legkisebb eseménye is történelmi kincset képez: az 1848—49-iki szabadság-harcunk; másrészt, mint közvetlen részese a romániai magyarság életének, talán nem végeztem felesleges munkát, ha azt a maga közvetlenségben mutatom be a hazai közönségnek.

A mű két kötetre oszlik; minden kötet 25—25 lapnyi terjedelemmel. Tartalma következő:

I. kötet:

1. Gyermekek. 2. Kollegiumi élet. 1840—1848-ig. 3. Deákság 1847—48. 4. Honvédelet 1848—49 augusztus hó végeig. 5. Magántanítás 1849—50. szept. 1-ig. 6. Fogság s kollégiumi élet 1850 szept. 1—1855 márcziusig. 7. Egyházi működés Bukarestben 1855—1858-ig.

II-ik kötet:

8. A bukaresti ev. ref. templom története. 9. A romániai ref. missio története 1814—65-ig. 10. A bukaresti magyar olvasóegylet-Hunnia-alapítása és annak hatása. 12. Magyar emigránsok Romániában. 11. Romániai magyar ifjak magyar nevelése. 13. Székely kivándorlás 1835—1869. 14. Áll. képezési igazgatóság és királyi tanfelügyelőség. 15. Irodalmi működésem 1856—1859.

Az első kötethez arczképem, a másodikhoz a bukaresti új ev. ref. templom hű rajza lesz csatolva.

A mű december hó 20-án fog megjelenni.

Előfizetési ára a két kötetnek 3 frt. Bolti ára magasabb lesz.

A tiszta jövedelem 50%-ja a bolgárszegben letelestető Emke óvó alapjára fordítatik.

Szerénytelenségnek tartom, sokat mondani művem mellett. Csak közrebecsátásának indítóokait s rövid tartalmát akartam elmondani, ajánlva művem a nagyérdemű közönség szíves jóindulatába.

Brassó, (Bolonya külváros, kutucza 240 szám.) 1889. szeptember 10-én.

Koós Ferencz,
kir. tanácsos, Brassóvármegye
kir. tanfelügyelője.

